

In ramos palmarum (homilia 2)

Λεοντίου πρεσβυτέρου Κωνσταντινουπόλεως λόγος εἰς τὰ βαῖα

Τοὺς εὐσεβείας καθήκει μύστας μὴ τὴν χάριν μόνον ἀσπάζεσθαι, ἀλλὰ καὶ τὸν νόμον περιπτύσσεσθαι· ἃ γὰρ ἡ χάρις ἐβεβαίωσεν, ταῦτα καὶ ὁ νόμος προεκήρυξεν· καὶ ἃ ὁ νόμος προεζωγράφησεν, ταῦτα καὶ ἡ χάρις ἐσφράγισεν. Καὶ τούτου μάρτυς αὐτὸς ὁ κύριος, ὁ καὶ τὸν νόμον ὡς λύχνον ἄψας καὶ τὴν χάριν ὡς λαμπάδα φωτίσας, λέγων πρὸς Ἰουδαίους· Εἰ ἐπιστεύετε Μωσεῖ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί· περὶ γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν ἃ παρ' ἐμοῦ μεμάθηκεν. Καὶ ὅτι εἷς καὶ ὁ αὐτὸς κύριος, ὁ καὶ διὰ τῶν προφητῶν τὰ μέλλοντα ἀναφωνήσας καὶ διὰ τῶν εὐαγγελιστῶν τὰ προλεχθέντα βεβαιώσας, ἐκ τῶν ἀρτίως ἀναγνωσθέντων λάμβανε τὴν ἀπόδειξιν. Ἦκουες ἀρτίως τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου βοῶντος· Τῆ ἐπαύριον ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτήν, ἀκούσαντες ὅτι Ἰησοῦς ἔρχεται εἰς Ἱεροσόλυμα, ἔλαβον τὰ βαῖα τῶν φοινίκων καὶ ἐξήλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτοῦ καὶ ἔκραζον· Ὡσαννά, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου, βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ.

Ἀρμόζουσα ὄντως τῷ σωτῆρι ἡ ὑμνολογία, πρέπουσα τῷ τροπαιοῦχῳ ἡ εὐλογία. Ἐπινίκιον τὸ τοῦ ὄχλου μέλος· ἤδη γὰρ ὡσφράνθησαν τὴν ζωηφόρον τοῦ Χριστοῦ εὐωδίαν, τὴν τοῦ θανάτου ἦτταν ἐμφαίνουσιν. Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος δοῦναι ἡμῖν ἐξουσίαν πατεῖν ἐπάνω ὄφρων καὶ σκορπίων καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ, οὐ ποδῶν στερρότητι, ἀλλὰ πίστεως ἐδράσματι. Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου, ἵνα καὶ τὸν αὐτὸν μισθὸν ἀποδώσῃ τοῖς ἀπὸ τῆς πρώτης ὥρας καὶ τοῖς ἐνδεκάτη ὥρᾳ εἰς τὸν πνευματικὸν τούτου ἀμπελῶνα ἐργαζομένοις· αὐτοῦ γὰρ ἀγαθοῦ τυγχάνοντος Ἰουδαϊκὸς πονηρὸς ὀφθαλμὸς οὐ ταράττει ἡμᾶς. Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου τὸ διαβολικὸν μεσότοιχον λῦσαι καὶ τοῖς ἐπουρανίοις τὰ ἐπίγεια συνάψαι· ὅπου γὰρ μία βασιλεία, ἐκεῖ καὶ πᾶσα τυραννὶς διαλέλυται. Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου, βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ. Διὰ τί βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ μόνον, οὐχὶ δὲ πάντων τῶν περάτων τῆς γῆς ὁ Χριστὸς ἀναδέδεικται; Ἄκουε συνετῶς. Ἰσραὴλ νοῦς ὀρῶν θεὸν ἐρμηνεύεται. Ὅσοι οὖν ἀπὸ διανοίας ὀρῶσι θεόν, οὗτοι βασιλεύονται ὑπὸ τοῦ δεσπότη Χριστοῦ. Οὐ γὰρ ἀνάγκη καλεῖ Χριστὸς, ἀλλὰ διαθέσει πείθει, ὡς ἔστιν αὐτοῦ ἀκοῦσαι λέγοντος· Ἐγὼ τοὺς ἐμὲ φιλοῦντας ἀγαπῶ, οἱ δὲ ἐμὲ ζητοῦντες εὐρήσουσι χάριν. Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου. Βαῖα φοινίκων ὁ ὄχλος ἔλαβεν, ἵνα τὸν φοίνικα τῆς δικαιοσύνης Χριστὸν εὐφημήσωσιν. Περὶ γὰρ αὐτοῦ ὁ προφήτης ἔλεγεν· Δίκαιος ὡς φοῖνιξ ἀνθήσει, ὡς ἡ κέδρος ἢ ἐν τῷ λιβάνῳ πληθυνθήσεται.

Διὰ τί φοῖνιξ καὶ κέδρος ὁ δεσπότης Χριστὸς προσαγορεύεται; Διὰ τὸ πάθος τῆς σαρκός, ὅπερ ἐκουσίως διὰ σταυροῦ ὑπομεῖναι κατεδέξατο, καὶ τὸ ἔγκαρπον τῆς θεότητος. Καὶ γὰρ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ παθούσης ἡ θεότης ἀπαθῆς διέμεινεν, καθὼς φησιν ὁ προφήτης περὶ τῆς σαρκὸς τοῦ κυρίου ἐν τῷ πάθει· Εἶδομεν αὐτὸν καὶ οὐκ εἶχεν εἶδος οὐδὲ κάλλος· ἀλλὰ τὸ εἶδος αὐτοῦ ἄτιμον ἐκλείπον παρὰ πάντας ἀνθρώπους, ἠτιμάσθη καὶ οὐκ ἐλογίσθη. Κέδρος δὲ πάλιν ὀνομάζεται διὰ τὸ ὑψηλὸν τῆς θεότητος καὶ τὸ ἄσηπτον τῆς ἀνθρωπότητος. Εἰ γὰρ καὶ ἐτάφη, ἀλλ' ἡ σὰρξ αὐτοῦ οὐκ εἶδε διαφθοράν· ἐμείωσε δὲ μᾶλλον τοὺς διαβολικοὺς σῆτας καὶ ἔμεινε σῶος. Ταύτην τὴν εὐλογημένην φωνὴν τοῦ ὄχλου τὴν εὐφημον ἐκ πολλῶν τῶν χρόνων ὁ δεσπότης Χριστὸς προθεωρήσας τῷ ἀπλανεῖ τῆς θεότητος βλέμματι, ἐβόα διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου

λέγων· Εὐλογήσῃ με πάντα τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ, σειρήνες καὶ θυγατέρες στρουθίων. Ἐροῦσι δὲ πάντως τινὲς ὅτι ἐνταῦθα ὁ δεσπότης Χριστὸς περὶ θηρίων ἀγροῦ καὶ σειρήνων καὶ στρουθίων διελέγετο, οὐχὶ δὲ περὶ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν καὶ παιδίων. Ἐκούε συνετῶς· οὐδὲν γὰρ παρ' ἡμῶν λεχθήσεται ἀναπόδεικτον. Πολλαχοῦ γὰρ ἡ θεία γραφὴ τοὺς ἀπὸ πονηρίας ἀνθρώπους ἐπιστρέφοντας θηρία οἶδε καλεῖν, οὐκ ἐκ τῆς φύσεως, ἀλλ' ἐκ τῆς πράξεως τὴν προσηγορίαν ποιουμένη. [Καὶ τούτοις μάρτυς αὐτὸς ὁ κύριος λέγων περὶ τοῦ Ἡρώδου· Πορευθέντες εἶπατε τῇ ἀλώπεκι ταύτῃ, οὐχ ὅτι ἀλώπηξ ἦν ὁ Ἡρώδης βασιλεὺς γὰρ ἐτύγγανεν, ἀλλ' ἐκ τῆς γνώσεως καὶ γνώμης τὴν ὀνομασίαν ἐλάμβανεν. Ὡσπερ ἡ ἀλώπηξ ἄλλην ὁδὸν ἀνήκει καὶ ἄλλην περινοστεῖ διάστροφον πορείας ποιουμένη, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὁ Ἡρώδης ἄλλα μὲν τοῖς χεῖλεσιν ἐλάλει, ἄλλα δὲ τῇ καρδίᾳ κατελάλει διαβολικά, μηδὲν ἐξανύων. Πειθέτω δὲ σὲ καὶ ὁ μακάριος Παῦλος θριαμβεύων Κρήτας καὶ λέγων ὁ αὐτός· Κρήτες αἰεὶ ψεῦσται, θηρία ἀνήμερα, γαστέρες ἀργαί. Διὰ τί; Ὅφισ μὲν ἄλογος ἅπαξ καθήψας τῆς χειρὸς τοῦ μακαρίου Παύλου μηδὲ αὐτὸν βλάψας, Κρήτες δὲ οἱ ἀνθρωπόμορφοι θῆρες ἐπιδραμόντες τῷ μακαρίῳ Παύλῳ θανάτῳ περιβαλλεῖν ἠγωνίσαντο, καὶ ταῦτα συχνῶς παρ' αὐτοῦ θεραπευόμενοι. Οὕτω καὶ ὁ προφήτης Δαυὶδ ὑπὸ τῶν λεόντων μὴ βλαπτόμενος, ἀλλ' ὡς φίλος τιμώμενος, νηστεύτας αὐτοὺς ἔδειξεν· καὶ αὐτοὶ μὲν ἐτίμων, ἄνθρωποι δὲ πονηροὶ τοῦ διαβάλλειν αὐτὸν κόρον οὐκ ἐλάμβανον. Οὕτω καὶ Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς ὑπὸ θηρίων ἀγρίων ἐν τῇ ἐρήμῳ δουλευθεὶς, ἐν δὲ τῇ πόλει ὑπὸ πονηρῶν ἀνθρώπων ἀποκεφαλισθεὶς, θριαμβεύων δὲ πάλιν τοὺς θηριοψύχους ἔλεγεν· Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; Εἰ ὅλως ἐπιστρέψατε καὶ τὸν τῆς προφητοκτονίας ἰὸν ἐξεμέσατε, καρποὺς ἀξίους ποιήσατε τῆς μετανοίας. Τοῦτο γὰρ ὑπὲρ ἡμῶν ὁ κύριος εἶπεν· Εὐλογήσουσί με τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ. Θηρία τοὺς ἀπὸ πονηρίας ἐπιστρέφοντας ἀνθρώπους λέγει, ἀγρὸν δὲ τὸν παρόντα κόσμον.

Καὶ τούτου μάρτυς αὐτὸς ὁ κύριος λέγων· Ὁμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότη σπεύροντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. Καὶ ἐρμηνεύων τὴν παραβολὴν ὁ κύριος ἔλεγεν· Ἀγρός ἐστὶν ὁ κόσμος. Θηρία τοὺς ἀπὸ πονηρίας ἐπιστρέφοντας ἀνθρώπους λέγει, οἵτινες ἐτύγγανον οἱ ἅγιοι ὡς τὸν Χριστὸν εὐλογοῦντες. Σειρήνες δὲ αἱ τῶν ἀγίων ψυχαί, αἵτινες τὸν κλύδωνα τοῦ βίου διαπεράσασαι τὸ τῆς εὐχαριστίας μέλος καθ' ἐκάστην βῶσι καὶ λέγουσιν· Διήλθομεν διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος, καὶ ἐξήγαγες ἡμᾶς εἰς ἀναψυχὴν. Θυγατέρας δὲ στρουθῶν τὰς ἀγίας γυναῖκας καλεῖ τὰς ἐκ τῶν προφητῶν κατηχημένας, ἃς ὁ ἰέραξ τῆς ἀπωλείας διάβολος ἀρπάσαι οὐδὲ δύναται, αἵτινες τυγχάνουσι Μάρθα καὶ Μαρία ἀδελφαὶ τοῦ Λαζάρου, αἵτινες ἡμῖν ἀρτίως ἐκελάδησαν τῷ στόματι καθάπερ πνεύματι καὶ ὡσπερ ἀηδόνες τινὲς τὴν ἀνάστασιν τοῦ σωτῆρος εὐηγγελίσαντο. Στρουθοὺς δὲ ὁ λόγος τοὺς προφήτας αἰνίττεται· καὶ τούτοις μάρτυς ὁ Δαυὶδ ἐκβοῶν· Ἐγενήθη ὡς στρουθίον μονάζον ἐπὶ δώματος. Διὰ τί; Ἴνα μὴ ὁ Σαοὺλ ὁ τοῦ φθόνου γυνὴ ἀδικήσῃ με. Καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς προφήτης πρὸς τοὺς διαβόλους κόρακας τοὺς συμβουλευόντας αὐτῷ τὰ μάταια ἀποκριθεὶς ἔφη· Πῶς ἐρεῖτε τῇ ψυχῇ μου· Μεταναστεύου ἐπὶ τὰ ὄρη ὡς στρουθίον; Ἴδου γὰρ ὁ αἰετὸς ὁ μέγας θεὸς λόγος τοῖς πτέρυξι τῆς ἐνανθρωπήσεως σκέπει.] Ἄλλ' ἵνα μὴ τὸν λόγον ἐν παρεκβάσεσιν ἀναλώσωμεν, φέρε καὶ ἡμεῖς συμφώνως τὰ βαῖα τῶν φοινίκων ἀναλεξάμενοι, τουτέστι τὰ κατὰ τῆς τοῦ διαβόλου νίκης πέπλαβαῖα γὰρ νίκης σημαντικά, εὐφημήσωμεν μεγάλως τῷ στόματι καὶ τῇ καρδίᾳ τὸν ἀγωνοθέτην Χριστόν, τὸν ἐπὶ πῶλον μὲν ὄνου καθεζόμενον οἰκονομικῶς, ἐπὶ δὲ τῶν χερουβὶμ καὶ τῶν

σεραφίμ ἀναπαυόμενον θεοπρεπῶς· ὅπου γὰρ δούλου μορφή, ἐκεῖ ὄναριον τὸ βαστάζον· ὅπου δὲ θεοῦ μορφή, ἐκεῖ πατρικὸς κόλπος ὁ θάλπων. Ἦκουες ἀρτίως καὶ περὶ τούτου τοῦ εὐαγγελιστοῦ λέγοντος· Εὐρῶν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὄναριον ἐκάθισεν ἐπ' αὐτό. Ὡ τῶν παραδόξων πραγμάτων. Μὴ γὰρ οὐκ ἴσχυεν ὁ δεσπότης Χριστός, ὁ οὐρανὸν θρόνον ἔχων, τὴν δὲ γῆν ὑποπόδιον, ὁ πάντα τὰ ὄντα ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι νεύματι παραγαγών, πλήθος ἐξάσπρων ἡμιόνων παραστήσαι, ἢ ἄρματα μαργαριτοειδῆ χρυσοκόλλητα, ἢ ἵππων ποικιλοστρώτων ἀγέλην, ἢ δορυφόρων ὠραιομόρφων ἤσυχον συνδρομήν, ἢ ἀρχόντων ἐπισήμων εὐρυθμον προοδοιπόρησιν, ἢ πᾶσαν τὴν λοιπὴν θεραπείαν ἦν ἡδέως οἱ τοῦ κόσμου φίλοι περισύρουσιν; Ἄλλ' οὐδὲν τούτων μετέρχεται. Διὰ τί; Ἴνα μὴ ἐκκόψη τὴν οἰκονομίαν, ἵνα μὴ φαντασίᾳ ἐπιγραφῆ τὸ κατόρθωμα, ἵνα μὴ τῷ σχήματι, ἀλλὰ τῷ πράγματι προσδράμωσιν οἱ πιστεύοντες, ἵνα μὴ μέλλωσι λέγειν Ἰουδαίων καὶ Ἑλλήνων παῖδες, ὅτιπερ τὸ βασιλικὸν ἀξίωμα τοῦ παραγενομένου ἢ ἢ τιμὴ ἢ ἢ δορυφορία ἢ ἢ φαντασία ἔπεισε τοὺς ἀκεραιότερους, οὐχὶ δὲ ἡ ἀλήθεια τῶν πραγμάτων. Ἴνα οὖν πᾶν στόμα φαῦλον φράξη καὶ πᾶς ὁ κόσμος ὑπόδικος γένηται τῷ θεῷ, τούτου ἔνεκεν ὁ δεσπότης Χριστὸς εὐτελεῖ ὄναριῳ καθεσθῆς καὶ δεκαδύο μόνους μαθητὰς ἐκλεξάμενος εὐτελεῖς, ἰδιώτας, πένητας, ἀφώνων ἰχθύων θηρευτὰς, τὴν οἰκουμένην πᾶσαν δι' αὐτῶν ἠγκίστρευσεν, οὐχ ὁρμιὰν εἰς βυθὸν ρίψας, ἀλλὰ λόγον εἰς κόσμον πέμψας. Ποῖον λόγον; Ὅν ἀκούσας Λάζαρος ἐξεπήδησε τοῦ μνημείου, οὐ φύσεως ἀκολουθία ἀλλὰ θεότητος ἐνεργεῖα τὴν ἀκοὴν ἀνοίξας ὁ τεθνεώς. Ἦκουες γὰρ ἀρτίως τοῦ εὐαγγελιστοῦ λέγοντος· Πρὸ ἕξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος ὁ τεθνηκώς, ὃν ἠγειρεν ἐκ νεκρῶν. Πρὸ ἕξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα. Ἄκουε τὴν ἡμέραν, ὁ ποθῶν τὴν ἡμέραν κυρίου. Πρὸ ἕξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα. Ἀρίθμει τὰς ἡμέρας, ἵνα ἀπολαύσης τῆς ἡμέρας. Ἐγγὺς ἡ παρουσία, ἢ νύξ προέκοψεν, ἢ δὲ ἡμέρα ἠγγικεν· ὁ χειμῶν τῆς ἀγνωσίας παρήλθεν, τὸ ἔαρ τῆς γνώσεως παρέκυψεν. Τὸν τῆς τεσσαρακοστῆς δρόμον ἀθλητικῶς διάνυσσον καὶ τῆς ἑορτῆς τὸν στέφανον περίμενε. Καλὸν γὰρ ὑμᾶς ὑπομνήσαι καὶ περὶ τούτου, ὅτιπερ ἡ τεσσαρακοστὴ σὺν εὐμενεῖᾳ θεοῦ πεπλήρωται, τοῦ δὲ κυριακοῦ πάθους ἢ ἑβδομάς ἀπὸ τῆς σήμερον ἀνέφκται· οὐχ ὅτε γὰρ ἐνήστευσεν ὁ δεσπότης Χριστός, τότε καὶ ἔπαθεν. Ἄκουε συνετῶς.

Ἐνήστευσε γὰρ μετὰ τὸ βάπτισμα, ὅτε πυκτεύσας τῷ διαβόλῳ τοῦτον κατέρραξε καὶ τὴν νίκην τῷ Ἀδὰμ ἐχαρίσατο. Οὐ γὰρ δι' ἑαυτὸν ἔπαθεν ὁ δεσπότης ἡμῶν Χριστός, ἀλλὰ διὰ τὸν κάτω κείμενον· οὔτε δι' ἑαυτὸν ἐνήστευσεν, ἀλλὰ διὰ τὸν τὴν παρακοὴν καταπιόντα· οὐδὲ δι' ἑαυτὸν ἐβαπτίσθη, ἀλλὰ διὰ τὸν ῥυπωθέντα τῇ ἀμαρτίᾳ. Ἐνήστευσεν οὖν ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς μετὰ τὸ βάπτισμα. Ἄλλ' ὅμως καὶ τοῦτο ἐν παρεκβάσει ζητήσωμεν, διὰ τί μὲν ἡμεῖς πρὸ τοῦ βαπτίσματος νηστεύομεν, ὁ δὲ δεσπότης Χριστὸς μετὰ τὸ βάπτισμα ἐνήστευσεν. Διὰ τί; Ὅτι ἡμεῖς μὲν ὠγκωμένοι ταῖς ἀμαρτίαις καὶ πεφορτισμένοι τὴν ψυχικὴν γαστέρα, ἀναγκαίως πρὸ τοῦ βαπτίσματος τὴν νηστείαν ὡς θεοδώρητον ἀντίδοτον δεχόμεθα, ἵνα καθάραντες ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος εἰς ὄρεξιν ἔλθωμεν τοῦ ἐπουρανοῦ ἄρτου. Ὁ δὲ δεσπότης Χριστὸς ὡς ἀμαρτίας ἐλεύθερος μετὰ τὸ βάπτισμα νηστεύει τύπον δωρούμενος, οὐχ ἀμαρτίας ὀδυρόμενος. Εἰ γὰρ ἀρὰ καὶ ἀμαρτία ἐκλήθη ὁ δεσπότης ἡμῶν Χριστός, ἀλλ' ὅμως οὐκ αὐτὸς ῥερύπεται, ἀλλὰ τὰς ἀμαρτίας τὰς ἡμετέρας ἀνεδέξατο· ὁ δὲ ἀνάδοχος πᾶν ὀτιοῦν οὐχ ὡς αὐθέντης, ἀλλ' ὡς μεσίτης εὐθύνεται. Ὅθεν ὡς τοῦ Ἀδὰμ τὸ χρέος ἀναδεξάμενος καὶ τοῦτο ἀποτίσας, καὶ τὸ χειρόγραφον ἡμῶν τῶν ἀμαρτημάτων ἐν τῷ σταυρῷ τῷ σπόγγῳ τῆς φιλανθρωπίας ἀπήλειψε καὶ οὐκ

ἐχάραξεν. Διὰ τί δὲ ἀπήλειψε καὶ οὐκ ἐχάραξεν; Διὰ τί; Ἄκουε. Εἰ ἐχάραξε καὶ οὐκ ἀπήλειψεν, ἤμελλε φέρειν κἂν μικρὸν λείψανον τοῦ προτέρου χρέους. Ὅθεν τοῦτο θεωρήσας καὶ ὁ μακάριος Παῦλος ἐβόα λέγων· Τὸ χειρόγραφον ἡμῶν τῶν ἁμαρτιῶν ἦρκεν ἐκ μέσου Χριστοῦ τῷ σταυρῷ αὐτὸ προσηλώσας.

Διὰ τί δὲ τῷ σταυρῷ αὐτὸ προσήλωσεν; Ἴνα πᾶς παραπορευόμενος μάθῃ τὴν τούτου ἀκυρωσίαν. Ἐνήστευσε τοίνυν ὁ δεσπότης ἡμῶν Χριστὸς μετὰ τὸ βάπτισμα, ἔπαθε δὲ τοῦτο τὸ ἐκούσιον πάθος οὐκ εὐθὺς μετὰ τὸ βάπτισμα, ἀλλὰ μετὰ τριετῆ χρόνον, τὸ πρὸ ἕξ ἡμερῶν ὡς σημαινόμενον, τὸ παντὸς πάθους ἀναιρετικόν, τὸ τῆς ἐκκλησίας νυμφοστολικόν. Ἔπαθεν οὖν τοῦτο τὸ πάθος μετὰ τὸ πολλά καὶ θαυμαστά σημεῖα ἐργάσασθαι, μετὰ τὸ νεκροὺς ἀναστήσαι, μετὰ τὸ παραλύτους σφίγγει, μετὰ τὸ τυφλοὺς ὀμματῶσαι καὶ λεπροὺς καθαρῖσαι. Ἄλλ' ὅμως οἱ ἀπόστολοι πνεύματος ἁγίου ἐμπλησθέντες ταύτας τὰς δύο πανηγύρεις, τὴν νηστείαν καὶ τὸ πάθος συνάψαντες, μίαν ἑορτὴν πάνδημον τῷ γένει τῶν Χριστιανῶν παρέδωκαν. Ἀγαλλιαθῶμεν οὖν καὶ εὐφρανθῶμεν, ὅτι πρὸ ἕξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Βηθανίαν. Διὰ τί; Ἴνα Ἰουδαίους δριμύξῃ καὶ τὰ ἔθνη διασώσῃ. Πρὸ ἕξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Βηθανίαν. Διὰ τί; Ἴνα πληρώσῃ τὸ μυστήριον καὶ ἀνοίξῃ τὸ ἰλαστήριον, ἵνα τῷ Λαζάρῳ συνδειπνήσῃ καὶ τὴν ταφὴν προθυμιάσῃ, ἵνα ὡς δοῦλος πειρασθῇ καὶ ὡς υἱὸς ἐλευθερωθῇ. Πρὸ ἕξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Βηθανίαν. Διὰ τί; Ἴνα ὑπὲρ τῶν καταδίκων φραγελλωθῇ καὶ ὡς φιλόανθρωπος τούτους μαστίγων ἀπαλλάξῃ. Πρὸ ἕξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Βηθανίαν. Διὰ τί; Ἴνα τὴν πλευρὰν λόγχῃ νυχθεῖς τὴν πλευρὰν τοῦ Ἀδάμ ἰάσῃται, ἵνα Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης τὸ μὲν ὑλικὸν μύρον τριακοσίων δηναρίων διατιμῆσθαι, τὸν δὲ δεσπότην Χριστὸν τριάκοντα ἀργυρίων συμφωνήσῃ. Πρὸ ἕξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Βηθανίαν. Διὰ τί; Ἴνα τὸν σταυρὸν ριζώσῃ καὶ τὴν σφραγίδα ἀνθήσῃ, ἵνα τὸν ἄδην ἐμφράξῃ καὶ τὸν παράδεισον ἀνοίξῃ. Πρὸ ἕξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Βηθανίαν. Διὰ τί; Ἀκάνθινον στέφανον φορέσαι καὶ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ἐκριζώσῃ, ἵνα τοῖς πιστοῖς συντάξῃται καὶ πρὸς τὸν πατέρα ὁδεύσῃ. Πρὸ ἕξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος ὁ τεθνηκώς, ὁ λήθη παραπεμφθῆναι μὴ δυνάμενος, ὁ πόλεως ἀρχιπολίτης, ὁ ἅπαξ τεθνηκώς καὶ δευτέρον τῷ βίῳ παραπεμφθείς, ὁ φυσικῶ θανάτῳ κλαπεῖς καὶ δεσποτικῇ χάριτι ἐγερθείς, ὁ ὑπὸ τοῦ τυράννου ταρτάρου ἀρπαγείς καὶ ὑπὸ τοῦ βασιλέως Χριστοῦ ἀποσπασθείς, ὁ νόσω καταρρυπωθείς καὶ λόγῳ ἀνανεωθείς. Ἴστε γὰρ πάντες σαφῶς, οἱ τοῦ Λαζάρου φίλοι, μᾶλλον δὲ οἱ τοῦ κυρίου μαθηταί, ὅτιπερ τοῦ Λαζάρου θανόντος καὶ τάφῳ παραδοθέντος μετὰ τέσσαρας ἡμέρας ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Βηθανίαν, ἵνα τὸν Λάζαρον διυπνίσῃ.

Παρ' αὐτῷ γὰρ κεκοίμητο, ἦν γὰρ αὐτοῦ καὶ φίλος ὡς τὰ φίλων διαπραττόμενος. Μάρθα δὲ καὶ Μαρία αἱ ἀδελφαὶ τοῦ Λαζάρου τῷ σωτῆρι προσήλθον. Ἀπλῆ μὲν ἡ Μαρία οὔσα ἡσυχίαν ἤγεν, συνετώτερον γὰρ ἦν τὸ γύναιον· ἡ δὲ Μάρθα προεκκηδήσασα καὶ ὡς ἐν λύπῃ ὑπάρχουσα παρεκάλει τὸν κύριον βοῶσα· Κύριε, εἰ ἦς ὧδε οὐκ ἂν μου ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός· ἀλλὰ καὶ νῦν οἶδα ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσῃ τὸν θεόν, δώσει σοι ὁ θεός. Ὁ δὲ κύριος πρὸς τὴν Μάρθαν· Μάρθα, τί ἐσφαλμένα φθέγγῃ; Τί οὐκ οἶδας ὃ λέγεις; Ἐμποδίζεις τῷ ἀδελφῷ σου, οὐ συγχωρεῖς τούτον ἀναστήναι, τῇ λύπῃ μεθύεις. Οὐδέπω ὁ Ἄρειος ἐβλάστησε καὶ σὺ ἀσθενοθεΐας ζιζάνιον προφέρεις λέγουσα· Εἰ ἦς ὧδε οὐκ ἂν ἀπέθανέ μου ὁ ἀδελφός. Οὐκ ἤμην ὧδε, Μάρθα; Ἐρώτησον τοὺς μαθητάς μου καὶ μάθε ὅτιπερ εἰ καὶ ἀπὼν ἤμην τῷ σώματι, παρὼν ἤμην τῷ πνεύματι. Μόνον γὰρ ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός σου καὶ ὁ συνὼν αὐτῷ ἄγγελος τὴν μετάθεσιν αὐτοῦ ἀνήνεγκέ μοι ὡς βασιλεῖ, εὐθέως

ἔφην πρὸς τοὺς μαθητάς μου· Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται, ἀλλὰ πορεύομαι τοῦ ἐξυπνίσαι αὐτόν. Θεῶ λέγεις, Μάρθα· Εἰ ἦς ὧδε οὐκ ἂν ἀπέθανέ μου ὁ ἀδελφός. Παῦσαι τοίνυν, Μάρθα, συγχωρῶ σοι σφαλλομένη, τὸ μὲν διὰ τὴν φύσιν, τὸ δὲ διὰ τὴν θλίψιν. Ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου. Λέγει αὐτῷ Μάρθα ἔτι προσκόπτουσα τῇ πίστει· Οἶδα, κύριε, ὅτι ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός μου ἐν τῇ ἔσχάτῃ ἡμέρᾳ, ὅτε καθολικὸν τὸ δῶρον, οὐχὶ δὲ μερικὸν τὸ χάρισμα. Ὁ δὲ Χριστὸς πρὸς αὐτήν· Τί μακρὰν ὀδεύεις, ὦ Μάρθα; Ἐγὼ εἶμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ. Εἰ πιστεύεις, παρακάλει· εἰ δὲ ἀπιστεῖς, ἄπιθι, γύναι· καὶ γὰρ διδάσκειν οὐκ ἐπιτρέπω σοι. Πιστεύεις τοῦτο; Λέγει αὐτῷ Μάρθα· Ναί, κύριε· ἐξ ὅτε γὰρ ἤρξω τῇ δούλῃ σου λαλεῖν, ἄλλη ἀντ' ἄλλης γεγένημαι. Τότε ὁ κύριος ἀποκριθεὶς ἔφη τοῖς παροῦσιν· Ποῦ τεθήκατε αὐτόν; Λέγουσιν αὐτῷ· Ἔρχου καὶ ἴδε. Καὶ ἐπορεύετο ὁ Ἰησοῦς ὡς μὴ εἰδὼς τὸν τάφον ὁ τὴν ψυχὴν τοῦ Λαζάρου βαστάζων· ἐπορεύετο γὰρ οὐκ ἄγνωῶν τὸν τάφον, ἀλλ' ὡς πλείονας βουλόμενος ἐλκύσαι μάρτυρας τῆς ἀναστάσεως. Εἶτα τοῦ Ἰησοῦ πορευομένου ἡ Μάρθα πάλιν δελεασθεῖσα προσῆλθε τῷ σωτήρι λέγουσα· Κύριε, ποῦ ὑπάγεις; Ἦδη ὄζει, τεταρταῖος γὰρ ἐστίν. Ποῦ ὑπάγεις; Μέλ्लεις γελαῖσθαι, οὐκ ἐνδέχεται τοῦτον ἀναστήναι. Ἦδη ὄζει, τεταρταῖος γὰρ ἐστίν. Αἱ τρίχες ἐξέπεσαν, αἱ σάρκες ἐμειώθησαν, αἱ φλέβες διελύθησαν, τῶν ὀστέων αἱ σάρκες τὴν φύσιν ἠρνήσαντο. Κύριε, ποῦ ὑπάγεις; Γέλως γινόμεθα· σκώληκες βόσκονται, ἰχώρες λιμνάζουσιν. Τὸν υἱὸν τῆς χήρας ἀνέστησας, δέσποτα, ἐπειδὴ πρόσφατος ἦν ὁ νεκρὸς καὶ ἔτι ἡ ψυχὴ αὐτοῦ εἰς τὸ σῶμα περιεπέτατο καὶ ἡ σὰρξ νοτίδα θερμότητος ἐκέκτητο. Οὗτος δὲ ἤδη ὄζει, τεταρταῖος γὰρ ἐστίν. Εἰ καὶ αὐτὸς βούλει, ἀλλ' ὅμως ἡ ψυχὴ οὐ κα ταδέχεται εἰς ὀδῶδες ἀγγεῖον εἰσελθεῖν. Ἦδη ὄζει, τεταρταῖος γὰρ ἐστίν. Ὁ δὲ Χριστὸς πρὸς τὴν Μάρθαν· Οὐκ εἶπόν σοι ὅτι ἐὰν πιστεύσης ὄψη τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ, καὶ εἶπες· Ναί, κύριε, ἐγὼ πεπίστευκα ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος; Τίς σε πάλιν ἐδελέασε μὴ πιστεύειν; Μὴ τῇ Εὐᾶ συνέντευχες; Μὴ τῷ ὄφει συνήντησας; Παῦσαι τοίνυν, ἀσθενόψυχε Μάρθα, καὶ γνῶθι ὅτι οὐκ ἀδυνατεῖ ῥῆμα παρὰ τῷ θεῷ. Θεῶ λέγεις· Ἦδη ὄζει. Πότε μύρον δυσωδίαν αἰδεῖται; Ἀνθρωπος μουσικὸς κεχαυνωμένην κιθάραν διατείνει, καὶ θεὸς νεκρὸν διαλελυμένον οὐκ ἐγείρει;

Ταῦτα φήσας ὁ κύριος ἦλθέ φησιν εἰς τὸ σπήλαιον καὶ θεασάμενος τὸν τάφον ὁ Ἰησοῦς ἐδάκρυσεν. Ὡ τῶν πραγμάτων. Ἐδάκρυσεν ὁ δακρῶν ἀφαιρέτης. Διὰ τί δὲ ἐδάκρυσεν ὁ κύριος ὃν ἡμελλεν ἐγείρειν; Διὰ τί; Ἴνα καὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως πιστώσεται τὴν ἀλήθειαν, καὶ παραστήσῃ τὴν συμπάθειαν

, καὶ τῆς θεότητος τὴν ἐξουσίαν γνωρίσῃ. Ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς. Διὰ τί; Ἴνα πληρώσῃ τὸ φάσκον ῥητόν· Κλαίειν μετὰ κλαιόντων καὶ χαίρειν μετὰ χαιρόντων. Ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς. Ἄλλ' εἰ δεῖ ἀκριβέστερον εἰπεῖν διὰ τί ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς, ἐδάκρυσεν οὐ τὸν Λάζαρον, ἀλλὰ τοὺς ἀπίστους Ἰουδαίους. Τότε λέγει ὁ Ἰησοῦς τοῖς παροῦσιν· Ἀποκυλίσατε τὸν λίθον ἀπὸ τοῦ μνήματος. Τί γάρ, δέσποτα, αὐτὸς οὐκ ἰσχύεις τοῦτο ποιῆσαι; Νεκρὸν ἐγείρεις καὶ λίθον οὐ κυλίεις; Οὐκ αὐτὸς εἶπες τοῖς μαθηταῖς σου· Ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ· ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν; Ἐκείνοις ὀρέων ἐπαγγέλλῃ μετάθεσιν καὶ σὺ λίθον οὐκ ἰσχύεις ἀποκυλίσαι; Ναί, οὐκ ἀπὸ ἀσθενείας κελεύω, ἀλλ' ἀπὸ σοφίας ἰδίας ἐπιτάττω τοῖς Ἰουδαίοις, ὅπως μὴ μόνον τῇ ὄφει καὶ τῇ ὄσφρησει πληροφορηθῶσιν, ὅτι ἀλήθεια καὶ οὐ φαντασία τὸ γινόμενον, καὶ ὅτι ἐγὼ εἶμι ὁ νεκρῶν καὶ ζώντων κύριος. Εἶτα μετὰ τὸ ἀποκυλίσαι τὸν λίθον ἀνεκραύγασεν ὁ κύριος· Σοὶ λέγω, Λάζαρε, δεῦρο ἔξω

, ἵνα κἂν οὕτως παύσῃται Μάρθα λέγουσα· "Κύριε, εἰ ἦς ὧδε οὐκ ἂν μου ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός." Λάζαρε, δεῦρο ἔξω, ἵνα μάθωσιν οἱ παρόντες ὅτι οὐκ ἄτονῶ διαλελυμένον

ἐγεῖραι. Λάζαρε, δεῦρο ἕξω· ἐγὼ σε τοῦ τάφου ἠλευθέρωσα, σύ με ἐν τῷ σταυρῷ πρόπεμψον. Λάζαρε, δεῦρο ἕξω, καὶ λοιπὸν ὡς φίλος συνδειπνεῖ μοι. Εἰ γὰρ καὶ βούλονται Ἰουδαίων παῖδες ἀνελεῖν σε, ἀλλ' ὅμως ἐγὼ συνδειπνῶ σοι. Οὐκ ἐκδίδωμί σε· ἦλθον γὰρ οὐχὶ προδοῦναι, ἀλλ' ὑπὲρ φίλων τὴν ψυχὴν μου θεῖναι. Ὅτι δὲ ἐβούλοντο Ἰουδαίων παῖδες ἀνελεῖν τὸν Λάζαρον, οἱ αἰεὶ αἰμοχαρεῖς ὄντες, ἤκουες ἀρτίως τοῦ εὐαγγελιστοῦ λέγοντος· Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι ἐβουλεύσαντο ὅπως καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν, ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆγον τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν. Ὡ τῆς τῶν ἀρχιερέων, μᾶλλον δὲ ἀνιερέων μανίας. Ὅν γὰρ ὁ τάρταρος φρίξας ἀπέδωκεν, οὗτοι θανάτῳ πάλιν περιβαλεῖν ἠβούλοντο. Διὰ τί, ὦ Ἰουδαῖοι, Λάζαρον ἀνελεῖν ἐπιχειρεῖτε; Μὴ γὰρ καὶ αὐτὸς τὸ σάββατον λύει; Τὴν ἀνάστασιν μνηύει· τί δὲ αὐτὸν καὶ βούλεσθε ἀνελεῖν; Ἐὰν γὰρ ὑμεῖς αὐτὸν ἀνέλητε, πάλιν Χριστὸς αὐτὸν ἀναστήσει. Αὐτῷ πρέπει ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.